

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Επέτειος του ΟΧΙ

Συνέχεια από σελ. 1

Ο Μεταξάς εκείνη τη στιγμή είχε εκφράσει το ελληνικό λαϊκό συναίσθημα, την άρνηση της υποταγής, και αυτή η άρνηση πέρασε στον τότε ελληνικό δημοσιογραφικό τύπο με την λέξη «ΟΧΙ». Σημειώνεται πως αυτούσια η λέξη «ΟΧΙ» παρουσιάστηκε για πρώτη φορά ως τίτλος στο κύριο άρθρο της εφημερίδας «Ελληνικό Μέλλον» του Ν. Π. Ευστρατίου στις 30 Οκτωβρίου του 1940.

Δύο ώρες μετά την παραπάνω επίδοση, ξεκίνησε ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος με εισβολή των ιταλικών στρατευμάτων στην Ήπειρο, οπότε η Ελλάδα αμυνόμενη ενεπλάκη στον πόλεμο.

Η Ιταλία κηρύσσει πόλεμο και προσβάλλει τα από Αλβανίας σύνορα της Ελλάδας. Συνάντηση Χίτλερ - Μουσσολίνι στη Φλωρεντία, τοπική ώρα 11.00. «Ώρερ, προελαύνουμε..» ήταν τα πρώτα λόγια του Μουσσολίνι.

Ο ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940 ήταν η πολέμικη σύγκρουση μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας, η οποία διήρκεσε από τις 28 Οκτωβρίου 1940 μέχρι τις 23 Απριλίου 1941. Επίσημη έναρξη του Πολέμου θεωρείται η «επίδοση του τηλεσιγράφου», ενώ μετά τις 6 Απριλίου 1941, με την επέμβαση των Γερμανών, συνεχίστηκε ως ελληνοϊταλογερμανικός πόλεμος.

Ο πόλεμος αυτός ήταν το αποτέλεσμα της επεκτατικής πολιτικής του φασιστικού καθεστώτος του Μπενίτο Μουσσολίνι που είχε εγκαθιδρύσει στην Ιταλία. Στα μέσα του 1940, ο Μπενίτο Μουσσολίνι, έχοντας ως πρότυπο τις κατακτήσεις του Αδόλφου Χίτλερ, θέλησε να αποδείξει στους Γερμανούς συμμάχους του Άξονα ότι μπορεί και ο ίδιος να οδηγήσει την Ιταλία σε ανάλογες στρατιωτικές επιτυχίες. Η Ιταλία είχε ήδη κατακτήσει την Αλβανία από την άνοιξη του 1939, καθώς και πολλές βρετανικές βάσεις στην Αφρική, όπως τη Σομαλilάνδη, το καλοκαίρι του 1940, αλλά αυτές δεν ήταν επιτυχίες ανάλογες αυτών της ναζιστικής Γερμανίας. Ταυτόχρονα ο Μουσσολίνι επιθυμούσε να ισχυροποιήσει τα συμφέροντα της Ιταλίας στα Βαλκάνια, που ένιωθε ότι απειλούνταν από τη γερμανική πολιτική από την στιγμή που η Ρουμανία είχε δεχθεί την γερμανική προστασία για τα πετρελαϊκά της κοιτάσματα.

Τις πρώτες πρωινές ώρες της 28ης Οκτωβρίου του 1940, ο Ιταλός Πρόεδρος στην Αθήνα, Εμανουέλε Γκράτι επεδίωξε ιδιόχειρα στον Έλληνα Πρωθυπουργό Ιωάννη Μεταξά, στην οικία του δεύτερου, στην Κηφισιά, τηλεσίγραφο, με το οποίο απαιτούσε την ελεύθερη διέλευση του Ιταλικού στρατού από την Ελληνοαλβανική μεθόριο, προκειμένου στη συνέχεια να καταλάβει κάποια στρατηγικά σημεία του Ελληνικού Βασιλείου, (λιμένες, αεροδρόμια κλπ.), για τις ανάγκες ανεφοδιασμού και άλλων διευκολύνσεων του για τη μετέπειτα προώθησή του στην Αφρική. Μετά την άρνηση του Πρωθυπουργού (το περίφημο «όχι»), ιταλικές στρατιωτικές δυνάμεις άρχισαν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις εισβολής στην Ελλάδα.

Αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι ανεξάρτητα των όσων έχουν γραφεί κατά καιρούς σε διάφορα έντυπα, ο πόλεμος αυτός δεν ήταν αιφνίδιος. Η

επίδοση του τηλεσιγράφου αναμενόταν ήδη από ημέρα σε ημέρα, η δε ημερομηνία αυτή της επίδοσης θεωρούνταν η πλέον πιθανή δεδομένου ότι αποτελούσε εθνική επέτειο του φασισμού στην Ιταλία από το 1925. Αλλά και από ένα τεράστιο δίκτυο πληροφοριών που είχε αναπτυχθεί τότε, σε συνδυασμό με διάφορα γεγονότα όπως αναφέρονται παρακάτω, οδηγοῦσαν με απόλυτη ακρίβεια την επερχόμενη πολεμική σύγκρουση κατά την οποία η Ελλάδα βρέθηκε τουλάχιστον έτοιμη να την αντιμετωπίσει.

Ο Ελληνικός Στρατός αντιπετίσθηκε και ανάγκασε τον Ιταλικό σε υποχώρηση και μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου, σχεδόν το ένα τέταρτο του εδάφους της Αλβανίας είχε καταληφθεί από τους Έλληνες. Η αντιπεθεση των Ιταλών, το Μάρτιο του 1941, απέτυχε, με κέρδος μόνο μικρές εδαφικές εκτάσεις στην περιοχή της Χειμάρας. Τις πρώτες μέρες του Απριλίου, με την έναρξη της γερμανικής επίθεσης, οι Ιταλοί ξεκίνησαν και αυτοί νέα αντιπίεση. Από τις 12 Απριλίου, ο Ελληνικός Στρατός άρχισε να υποχωρεί από την Αλβανία, για να μην περικυκλωθεί από τους προελαύνοντες Γερμανούς. Ακολούθησε η συνθηκολόγηση με τους Γερμανούς, στις 20 Απριλίου και με τους Ιταλούς, τρεις μέρες αργότερα, οι οποίες περαίωσαν τυπικά τον ελληνοϊταλογερμανικό πόλεμο.

Η απόκρουση της ιταλικής εισβολής αποτέλεσε τη πρώτη νίκη των Συμμάχων κατά των δυνάμεων του Άξονα στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και ανύψωσε το ηθικό των λαών στη σκληραγμένη Ευρώπη. Πολλοί ιστορικοί υποστηρίζουν ότι η νίκη των Ελλήνων επηρέασε την έκβαση ολόκληρου του πολέμου, καθώς υποχρέωσε τους Γερμανούς να αναβάλουν την επίθεση κατά της Σοβιετικής Ένωσης, προκειμένου να βοηθήσουν τους συμμάχους τους Ιταλούς που έχαναν τον πόλεμο με την Ελλάδα. Η καθυστερημένη επίθεση τον Ιούνιο του 1941, ενέπλεξε τις γερμανικές δυνάμεις στις σκληρές συνθήκες του ρωσικού χειμώνα, με αποτέλεσμα την ήττα τους στη διάρκεια της Μάχης της Μόσχας.

Παραρτήματα

Διάγγελμα Πρωθυπουργού προς τον Ελληνικόν Λαόν.
28η Οκτωβρίου 1940

Η στιγμή επέστη που θα αγωνισθώμεν δια την ανεξαρτησίαν της Ελλάδος, την ακεραιότητα και την τιμήν της. Μολοντί τηρησάμεν την πλέον αυστηρά ουδετερότητα και ισην προς όλους, η Ιταλία μη αναγνωρίζουσα εις ημάς το δικαίωμα να ζώμεν ως ελεύθεροι Έλληνες, μου εξήγησε σήμερον την 3^{ην} πρωινήν την παράδοσιν τμημάτων του εθνικού εδάφους, κατά την ιδίαν αυτήν δοῦλησιν, και μου ανακοίνωσεν ότι προς κατάληψιν αυτών, η κίνησις των στρατευμάτων της θα ἤρχιζεν την 6^{ην} πρωινήν. Απήντησα εις τον Ιταλόν Πρόσβυν ότι θεωρώ και το αίτημα αυτό καθ' εαυτό και τον τρόπον με τον οποίον γίνεται τούτο, ως κήρυξιν πολέμου της Ιταλίας εναντίον της Ελλάδος. Τώρα θα αποδείξωμεν εαν πράγματι ἔμεθα ἄξιοι των προγόνων μας και της ελευθερίας την οποίαν μας εξησφάλισαν οι προπάτορές μας. Ολον το Έθνος ας εγερθή σύσσωμον. Αγωνισθῆτε δια την Πατρίδα, τας γυναίκας, τα παιδιά σας και τας ιεράς παραδόσεις μας. Νυν υπέρ πάντων ο αγών.

Ιωάννης Μεταξάς

Διάγγελμα της Α.Μ. του Βασιλέως προς τον Ελληνικόν Λαόν.

28η Οκτωβρίου 1940

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως σας ανήγγειλε προ ολίγου υπό ποίους όρους ηναγκάσθημεν να κατέβωμεν εις πόλεμον κατά της Ιταλίας, επιβουλευθείσης την ανεξαρτησίαν της Ελλάδος.

Κατά την Μεγάλην αυτήν στιγμήν είμαι βέβαιος ότι κάθε Έλλην και κάθε Ελληνίς θα εκτελέσας το καθήκον των μέχρι τέλους και θα φανώσιν αντάξιοι της ενδόξου ημών ιστορίας.

Με πίστιν εις τον Θεόν και εις τα πεπρωμένα της φυλής το Έθνος σύσσωμον και πειθαρχούν ως εις άνθρωπος θα αγωνισθῇ υπέρ βωμῶν και εστιῶν μέχρι τελικής νίκης.

Γεώργιος Β'

Το έμβλημα της 3ης Μεραρχίας Πεζικού, η οποία ήταν η πρώτη που ήρθε αντιμέτωπη με τις εχθρικές δυνάμεις.

Εορτασμός

Το λεγόμενο «Έπος του Σαράντα», το οποίο ακολούθησε, και οι μεγάλες νίκες που ο ελληνικός στρατός κατήγαγε εις βάρος των Ιταλών, καθιερώθηκε να γιορτάζονται κάθε χρόνο στις 28 Οκτωβρίου, την ημέρα της επίδοσης του ιταλικού τηλεσιγράφου και της άρνησης του Ιωάννη Μεταξά να συναίνεσει.

Η Ελλάδα γιορτάζει με την 28η Οκτωβρίου την είσοδό της στον πόλεμο, ενώ οι περισσότερες άλλες χώρες γιορτάζουν την ημερομηνία λήξης του πολέμου.

Κάθε χρόνο αυτή τη μέρα γίνεται στη Θεσσαλονίκη, η επίσημη εορτή με κάθε λαμπρότητα, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας και άλλων επισήμων, με μεγάλη στρατιωτική παρέλαση, η οποία συμπληρεί με τον εορτασμό της απελευθέρωσης της πόλης κατά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο και τη μνήμη του πολιούχου της Αγίου Δημητρίου. Στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις γίνονται μαθητικές παρελάσεις, ενώ δημόσια και ιδιωτικά κτίρια υψώνουν την ελληνική σημαία.

Κατά στην επέτειο του «ΟΧΙ», τηλεόραση και ραδιόφωνο προβάλλουν επετειακές εκπομπές μνήμης και κάνουν ιδιαίτερη μνεία στην «τραγουδίστρια της νίκης» Σοφία Βέμπο, η οποία με τα πατριωτικά της τραγούδια εμπύχωνε τους στρατιώτες και μετέδιδε τον ενθουσιασμό της προέλασης των ελληνικών δυνάμεων στη Βόρεια Ήπειρο. Σχετικό επίσης επετειακό υλικό παρουσιάζει και όλος ο ελληνικός έντυπος τύπος (εφημερίδες και περιοδικά).

Η επέτειος του «ΟΧΙ» γιορτάστηκε για πρώτη φορά στα χρόνια της Κατοχής. Στο κεντρικό κτίριο και στον προαύλιο χώρο του Πανεπιστημίου Αθηνών πραγματοποιήθηκε ο πρώτος εορτασμός στις 28 Οκτωβρίου 1941. Γίνονταν ομιλίες από τους φοιτητές, ενώ μίλησε για την επέτειο την παρομονή και ο καθηγητής Κωνσταντίνος Τσάτσος, ο οποίος αρνήθηκε να κάνει μίσσημα την ημέρα της επέτειου με αποτέλεσμα να απολυθεί από το Πανεπιστήμιο. Στην δεύτερη επέτειο (28/10/1942), ο εορτασμός έγινε στην Πλατεία Συντάγματος με πρωτοβουλία των οργανώσεων ΠΕΑΝ και ΕΠΟΝ. Υπήρχε ανησυχία για το πώς θα αντιδράσουν οι ιταλικές δυνάμεις κατοχής, οι οποίοι όμως δεν παρενέβησαν. Εκδηλώσεις και διαδηλώσεις εκείνη την ημέρα έγιναν και σε άλλες πόλεις. Στον Πειραιά πραγματοποιήθηκαν ολιγοπληθείς συγκεντρώσεις, ανέβαινε κάποιος σε μια καρέκλα, έβγαζε ένα σύντομο λόγο, και κατόπιν διαλύονταν, για να αποφύγουν επέμβαση των καραμβανιών. Δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες για το τι έγινε στις 28 Οκτωβρίου 1943. Σύμφωνα με τον Ηλία Βενέζη γιορτάστηκε η επέτειος στο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας, στην πλατεία Κοτζιά (ο Βενέζης ήταν τότε υπάλληλος της τράπεζας). Κατέφθασαν όμως οι Γερμανοί, που είχαν την ευθύνη της αστυνόμευσης πλέον, υποχρέωσαν όλους συμμετείχαν να σταθούν με τα χέρια ψηλά μέχρι το βράδυ, ενώ έστειλαν και είκοσι περίπου από αυτά τα άτομα σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Κάποια δεν επέστρεψαν.

Για πρώτη φορά η επέτειος γιορτάστηκε επίσημα στις 28 Οκτωβρίου 1944 με παρέλαση ενώπιον του πρωθυπουργού Γεωργίου Παπανδρέου.

“Καθοριστικός ο ρόλος της Προληπτικής Ιατρικής στον Καρκίνο του Μαστού”

Δρ. Λυδία Ιωαννίδου-Μουζάκα

Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών,
Γυναικολόγος – Χειρουργός-Ειδ. Μαστολόγος-Ογκολόγος
Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Μαστολογίας

Εθνικός Εκπρόσωπος της Ελλάδας για τον Καρκίνο και τα Κέντρα Μαστού στην Ε.Ε.

έγκαιρη διάγνωση του καρκίνου του μαστού».

Για την πρόληψη και την έγκαιρη διάγνωση του καρκίνου του μαστού, θα πρέπει να ενδιαφερθεί και η ίδια η Πολιτεία, αφού το να προλαμβάνεις είναι καλύτερο από το να θεραπεύεις. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα, ώστε να δημιουργηθούν Εθνικά προγράμματα Προληπτικής Μαστογραφίας και να ιδρυθούν οργανωμένα Κέντρα Μαστού στη χώρα, στα οποία η γυναίκα θα υποβάλλεται στον πλήρη διαγνωστικό έλεγχο, την προεγχειρητική προετοιμασία και θα μπορεί να αντιμετωπιστεί θεραπευτικά, προσφέροντάς της παράλληλα και ψυχολογική υποστήριξη, εφόσον την έχει ανάγκη. Το κόστος της προληπτικής ιατρικής είναι το 1/10 από τα έξοδα που δαπανώνται για μακροχρόνιες θεραπείες με ακριβά φάρμακα. Μια χημειοθεραπεία κοστίζει 12.000 (δώδεκα) ευρώ για την κάθε γυναίκα, ενώ με 12.000 ευρώ θα μπορούσαν να εξεταστούν ακόμη και με ψηφιακή μαστογραφία τουλάχιστον 250 γυναίκες τον μήνα. Η πρόληψη θα πρέπει να εφαρμοστεί όχι μόνο για τον καρκίνο του μαστού, αλλά και για τον γυναικολογικό καρκίνο, τον καρκίνο του προστάτη και τον καρκίνο του πνεύμονα.

Η πρόληψη δεν είναι απλά ανάγκη, είναι επιλογή. Επιλέγω να προλάβω, επιλέγω να είμαι υγιής, επιλέγω να ζήσω.

Οπως αναφέρεται και σε μια λαϊκή ρήση, «*Των φρονίμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν*» και επιβάλλεται η ρήση αυτή, να εφαρμόζεται σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής, είτε είναι η εργασία, είτε είναι η οικογένεια, είτε είναι η υγεία, που αποτελεί και το πολυτιμότερο αγαθό μας, με το οποίο έχει προικιστεί ο άνθρωπος, για να μπορεί να αντεπεξέρχεται στις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής.

Για να μπορεί όμως ένας άνθρωπος να είναι και να παραμένει υγιής, θα πρέπει να υιοθετήσει ως τρόπο ζωής την έννοια της πρόληψης. Ο ρόλος της Προληπτικής Ιατρικής, αποδεικνύεται καθοριστικός και σωτήριος σε όλες τις περιπτώσεις ασθενειών που απειλούν την υγεία και τη ζωή ενός ατόμου. Μία από τις ασθένειες αυτές είναι και ο καρκίνος του μαστού. Στατιστικά στοιχεία, μας αναφέρουν ότι κάθε έτος 250.000 νέα περιστατικά καρκίνου του μαστού διαγιγνώσκονται στην Ευρώπη και 175.000 στην Αμερική και ότι, μία 1/8 γυναίκες περίπου, θα αναπτύξει καρκίνο του μαστού στη διάρκεια της ζωής της. Για την Ευρώπη ισχύει 1 στις 9-10 γυναίκες αφού συμπεριλαμβάνονται και οι χώρες της Μεσογείου που έχουν μικρότερη συχνότητα.

Από τα μηνύματα που λαμβάνουμε από τις έρευνες που κατά καιρούς πραγματοποιούνται διεθνώς, θα πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη μας, το θέμα της πρόληψης.

Ας δούμε όμως τι εννοούμε λέγοντας προληπτική ιατρική. Η πρόληψη βασίζεται σε δύο βασικούς παράγοντες. Τον ίδιο τον άνθρωπο, που θα πρέπει να αλλάξει τον τρόπο σκέψης του και δεύτερον την ίδια την επιστήμη και κατά συνέπεια και αυτούς που την υπηρετούν. Το σημαντικότερο όλων είναι να κατανοήσουμε, ότι το να προλάβουμε τον καρκίνο του μαστού είναι πολύ πιο ανώδυνο, από το να τον αντιμετωπί-

σουμε, μια και οι θεραπευτικές διαδικασίες σε προχωρημένη φάση δεν είναι ούτε εύκολες, ούτε ευχάριστες και επιπλέον κοστίζουν πολύ περισσότερο.

Όταν αναφερόμαστε στην πρόληψη του καρκίνου του μαστού, εννοούμε την έγκαιρη ανακάλυψή του, δηλ. τη διάγνωσή του σε υποκλινικό στάδιο, δηλ. σε στάδιο που δεν είναι ακόμη ψηλαφητός. Αυτό σημαίνει ότι οι γυναίκες που δεν έχουν κληρονομική επιβάρυνση, -σ' αυτές ισχύουν άλλα-, μετά την ηλικία των 40 ετών, να υποβάλλονται χωρίς να παρουσιάζουν κανένα σύμπτωμα, σε μαστογραφία κάθε χρόνο.

Η μαστογραφία: είναι μία ακτινολογική εξέταση, μπορεί να εντοπίσει ακόμη και την ύπαρξη πολύ μικρού μεγέθους καρκίνου στον μαστό, όταν αυτός δεν έχει δώσει ακόμη, κανένα κλινικό εύρημα. Η συμβατική, απλή μαστογραφία, στις μέρες μας έχει αντικατασταθεί, από την ψηφιακή μαστογραφία, ιδιαίτερα σε γυναίκες κάτω από 60 ετών. Η ψηφιακή μαστογραφία παρουσιάζει καλύτερη ευκρίνεια, άρα και καλύτερα διαγνωστικά αποτελέσματα και η γυναίκα δέχεται μικρότερη ποσότητα ακτινοβολίας. Σήμερα έχουμε και μία πιο προηγμένου τύπου μαστογραφία, την λεγόμενη ψηφιακή τομοσύνθεση. Αυτή έχει ακόμη μεγαλύτερη ευκρίνεια αλλά και περισσότερη ακτινοβολία.

Η γυναίκα οφείλει να συμπληρώνει την εξέταση της μαστογραφίας με κλινική εξέταση από Μαστολόγο, επειδή ένα ποσοστό, ψευδώς αρνητικού αποτελέσματος της τάξεως του 15% μπορεί να διαφύγει από την μαστογραφία επειδή ο όγκος είναι ακτινοδιαπερατός (*αυτό σημαίνει ότι παρόλο που υπάρχει καρκίνος, η μαστογραφία δεν μπορεί να τον απεικονίσει*), αλλά και με υπερήχους.

α) στην *κλινική εξέταση* ο Μαστολόγος επισκοπεί και ψηλαφά τους μαστούς,

β) οι *υπερήχοι*, που είναι εξέταση με υπερηχητικά κύματα, ακίνδυνη και χωρίς ακτινοβολία, μπορεί να συμπληρώσουν τα μαστογραφικά ευρήματα, ή ακόμη μερικές φορές να εντοπίσουν κάτι που δεν φάνηκε στη μαστογραφία. Είναι συμπληρωματική εξέταση της μαστογραφίας, δεν την υποκαθιστά.

γ) Άλλη εξέταση είναι η *μαγνητική μαστογραφία*, που στηρίζεται, σε άλλη πηγή πληροφόρησης, μας δίνει τα δικά της ευρήματα.

Η γυναίκα, το μήνα μια φορά μπορεί να πραγματοποιεί και μόνη της την αυτοεξέτασή της. Με την *αυτοεξέταση*, η γυναίκα μαθαίνει πολύ καλά τον μαστό της και έτσι με την παραμικρή τυχόν αλλαγή που θα διαπιστώσει μπορεί να απευθυνθεί στον Μαστολόγο.

Όπως όλοι θα πρέπει να γνωρίζουμε, τα κύτταρα που έχουν την προδιαγραφή να γίνουν καρκινικά, χρειάζονται ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα για να μεταλλαχθούν και να αποβούν επικίνδυνα για την υγεία της γυναίκας. Η πρόληψη και κατά συνέπεια η έγκαιρη διάγνωση, είναι το ήμισυ του παντός και ο καρκίνος του μαστού δεν σκοτώνει **εφόσον η νόσος, διαγνωσθεί έγκαιρα και αντιμετωπιστεί σωστά.**

Για να αλλάξει όμως η νοοτροπία των γυναικών και να υιοθετήσουν την έννοια της πρόληψης θα πρέπει να υπάρξει και η κατάλληλη ενημέρωση. Για τον λόγο αυτό επιβάλλεται να γίνονται ενημερωτικές εκδηλώσεις, σεμινάρια και εκπομπές, που θα ενημερώνουν, θα αφυπνίζουν και θα κινητοποιούν τη γυναίκα, να μην στη διαδικασία, με τον τακτικό έλεγχο των μαστών της. Η Ελληνική Εταιρεία Μαστολογίας, της οποίας έχω την τιμή να είμαι Πρόεδρος, διοργανώνει σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις Μητροπόλεις, ενημερωτικά σεμινάρια, για το κοινό με θέμα «*την πρόληψη και*

EUROCLASSICA – ΟΜΗΡΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ 2014 11 - 20 ΙΟΥΛΙΟΥ (ΑΘΗΝΑ – ΧΙΟΣ – ΟΙΝΟΥΣΣΕΣ)

Για δέκατη όγδοη συνεχή χρονιά έλαβαν χώρα στην πατρίδα μας, με επίκεντρο τη μυροβόλο Χίο, γενέτειρα του Ομήρου, οι εργασίες της Euroclassica (= ΟΜΙΛΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ).

Εκατόν πενήντα συνέδριοι, Ακαδημαϊκοί, Καθηγητές Πανεπιστημίων, διδάκτορες, ερευνητές και φοιτητές από την Ελλάδα και από ολόκληρο τον κόσμο λάμπρυναν με την παρουσία τους το ετήσιο παγκόσμιο αυτό

συνέδριο.

Ως διψασμένα ελάφια για γνώση θα αρυσθούν πολύτιμα πνευματικά κεφάλαια από την ελληνική γραμματεία, γλώσσα, ιστορία, πολιτισμό, στη διαχρονική τους ροή. Εντρυφήσαν στα ομηρικά έπη και εμπνεύσθηκαν για να διδάξουν στη συνέχεια στις πατρίδες τους, εξακτινώνοντας έτσι τα ελληνικά γράμματα και τον ελληνικό πολιτισμό στα πέλατα της οικουμένης.

Συνέχεια στη σελ. 4

Χαιρετισμός και Ομιλία της κας Ν. Σκαρβέλη στο Συνέδριο της Ομηρικής Ακαδημίας στην Χίο, Ιούλιος 2014

Εκλεκτοί σύνεδροι,

Ως πρόεδρος του Σωματείου «Φίλοι του Δρομοκαϊτείου», χαιρετίζω εγκάρδιως τις εργασίες του ετήσιου παγκοσμίου συνεδρίου της Euroclassica-Ομηρικής Ακαδημίας. Για 18 χρόνια, άνθρωποι των γραμμάτων καταξιωμένοι, και φοιτητές των Ελληνικών, από όλα τα μέρη του κόσμου, προσέρχονται διψασμένοι στην Ελλάδα, την κοιτίδα του πνεύματος, των γραμμάτων, του πολιτισμού. Με δίψα σκύβουν στα δημιουργήματα του

πνεύματος, που κληροδότησε η Ελλάδα στην ανθρωπότητα στην ροή των αιώνων. Το συνέδριο αυτό συμβάλλει στην ακτινοβολία των Ελληνικών γραμμάτων και του πολιτισμού σ' όλη τη γη. Δια μέσου του σοφού και ανεπανάληπτου Ομήρου, όλοι εμείς ξαναζωντανεύουμε λέξη προς λέξη τα αθάνατα νοήματα στα ποιήματά του και ξαναζούμε και εμπεδώνουμε την ανεπανάληπτη σοφία τους. Είμαστε υπερήφανοι που συμμετέχουμε σ' αυτό το συνέδριο, όχι μόνο σαν Έλληνες, αλλά και σαν αποδέκτες

της ατελείωτης γνώσης που εκπέμπουν τα νοήματά του.

Μεγάλη τιμή σ' αυτούς που ανιδιοτελώς και θυσιαστικά το οργανώνουν. Πάντα άξιοι και είθε να συνεχισθεί για πάντα, προσφέροντας υψίστης εθνικής και πνευματικής αξίας έργο, όχι μόνο στο νησί μας, την όμορφη Χίο, την γενέτειρα του Ομήρου, αλλά στην πατρίδα μας και σε όλη την οικουμένη.

Ευχαριστούμε την κα Πατράκου, την ψυχή του συνεδρίου και της οργάνωσης.

«ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ»

Ο κάθε άνθρωπος έχει μέσα του τον σπινθήρα της θεώσεως και είναι «κατ' εικόνα θεού». Μέσα του βαθειά ριζωμένη η πίστη του στο θεϊόν, άσχετα αν γνωρίζει τον αληθινό θεό, όπως συνέβαινε προ Χριστού, ή από άγνοια μετά Χριστόν. Το έντονο αυτό Θρησκευτικό στοιχείο είναι διάχυτο στα Ομηρικά έπη. Και τι δεν αντλεί κανείς από τον Όμηρο, τον μεγαλύτερο ποιητή όλων των αιώνων... Όλες οι επιστήμες, όλες οι τέχνες, αντλούν πολύτιμα στοιχεία από τα αθάνατα Ομηρικά έπη.

Με την αγορά των Θεών ανοίγει η αυλαία του Οδυσσεϊκού έπους. Η σκηνή στον Όλυμπο με πρωταγωνιστές τον Δία και την Αθηνά, μετέχουν και οι άλλοι θεοί πλην του Ποσειδώνου, αλλά δεν ενεργοποιούνται. Ο Δίας μιλώντας φέγει τους ανθρώπους οι οποίοι αποδίδουν τις συμφορές τους στους θεούς, ενώ οι ίδιοι είναι υπεύθυνοι για τις πράξεις τους. Παράδειγμα η ανάγνωση συμπεριφορά του Αιγίσθου ο οποίος αγνόησε την προειδοποίησή τους δια του Ερμή ότι θα τιμωρηθεί και πήρε απερίσκεπτα ως σύζυγό του την Κλυταιμνήστρα, θανατώνοντας τον Αγαμέμνονα.

Η θεά Αθηνά υπογραμμίζει ότι ο Αιγίσθος δίκαια τιμωρείται, σε αντίθεση με τον Οδυσσέα που βασανίζεται άδικα τόσα χρόνια. Με τον τρόπο αυτό η Αθηνά αποσπτά την συγκατάθεση του Δία για να σταματήσουν οι περιπέτειες του ήρωα. Ο Δίας ρυθμίζει τα πάντα, είναι «ο πατήρ ανδρών τε και θεών». Βέβαια γίνεται μεία υπεύθυνος για τις πράξεις τους. Παράδειγμα η ανάγνωση συμπεριφορά του Οδυσσέα, πετώντας από την κορυφή του Ολύμπου, φθάνει στην Ιθάκη με την μορφή του Μέντη, φίλου του Οδυσσέα, την υποδέχεται ο Τηλέμαχος και της προσφέρει καλοδοουμένο θρόνο να καθίσει, βεβαίως ως Μέντη κι ο Ερμής με πέδιλα αμβρόσια και χρύσεια πετά πάνω από στεριές και θάλασσες για να μεταβεί στο νησί της Καλυψούς. Η Αθηνά συνομιλεί ως Μέντης, βασιλιάς των Ταφίων, με τον Τηλέμαχο, προσπαθεί να τονώσει το σπασμένο του ηθικού και του απευθύνει σειρά ερωτήσεων για τους μνηστήρες. Του δίνει οδηγίες πώς να αντιμετωπίσει και να διώξει τους μνηστήρες και να βγει σε ταξίδι για τη συλλογή ειδήσεων.

Η συνάντηση Αθηνάς -Τηλεμάχου κλείνει χωρίς ανταλλαγή δώρων με την ξαφνική μεταμόρφωση της θεάς σε αετό. Ο ρόλος της Αθηνάς-Μέντη είναι πολύ αληθινός. Η Αθηνά προσεγγίζει τον Τηλέμαχο παιδαγωγικά, αριστοτεχνικά κι ο Τηλέμαχος δέχεται τα λόγια της, ως Μέντη βέβαια και τα θεωρεί πατρικά. Η Αθηνά φροντίζει να ετοιμαστεί το ταξίδι του Τηλεμάχου με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ο Τηλέμαχος μετά από ολονύκτιο ταξίδι φτάνει στην Πύλο και μαζί με τους κατοίκους προσφέρουν θυσία στον Ποσειδώνου.

Ο Τηλέμαχος μετά τη συνάντησή του με τον Νέστορα λιποψυχεί. Παρεμβαίνει και πάλι η Αθηνά-Μέντης, επιπλήττει και ενθαρρύνει συγχρόνως τον Τηλέμαχο για τη λιποψυχία του.

Ο Τηλέμαχος φιλοξενείται στα ανάκτορα της Πύλου και η βασιλική οικογένεια προσφέρει θυσία στη θεά Αθηνά.

Η πιστή Ευρύκλεια συνιστά στην Πηνελόπη να προσευχηθεί στην Αθηνά κι η Αθηνά της στέλνει προφητικό όνειρο για να τονώσει το ηθικό της και της αποκαλύπτει ότι ο Τηλέμαχος θα τα καταφέρει στο ταξίδι του. Μετά η Αθηνά προτείνει στην αγορά των Θεών δύο σχέδια δράσης.

Να μεταβεί ο Ερμής στην Ωγυγία και να ανακοινώσει την απόφαση επιστροφής του Οδυσσέα και η Αθηνά να μεταβεί στην Ιθάκη φροντίζοντας για το ταξίδι αναζήτησης. Η Αθηνά παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στο συμβούλιο των Θεών. Με τα λόγια της κερδίζει την συμπάθεια του Δία υπέρ του Οδυσσέα.

Ο Ερμής κατά απόφαση των Θεών και του Δία μεταφέρει στην Καλυψώ την εντολή να ελευθερώσει τον Οδυσσέα. Βλέπουμε κι εδώ την παρέμβαση των Θεών στα ανθρώπινα. Πρόθυμος διεκπεραιωτής των αποφάσεών τους ο Ερμής.

Γυρίζοντας από τους Αιθιοπες ο Ποσειδώνος βλέπει τον Οδυσσέα με την σχεδία του κοντά στην ακρογιαλιά. Η Αθηνά θέλησε να τον σώσει με την βοήθεια της Λευκοθέας για να φτάσει στην χώρα της σωτηρίας του.

Και πάλι παρεμβαίνει η Αθηνά για την τελική σωτηρία του και το επιτυγχάνει με την απουσία του Ποσειδώνου. Η αντίληψη ότι ο Δίας στέλλει την ευτυχία (τον όλβον) στους ανθρώπους τους καλούς (τους εσθλούς), και τους κακούς και ότι την μοιράζει στον καθένα, διάχυτη στον Ομηρικό άνθρωπο. «Ζεὺς δι' αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλυμπίοις ἀνθρώποις ἀν' εσθλοῖς ἢ δὲ κακοῖς ὅπως ἠέλησεν, ἐκάστω».

Οι Ομηρικοί άνθρωποι σέβονται τους θεούς γι' αυτό ο Οδυσσέας όταν φτάνει στις πύλες του Αἴδη προσφέρει στις ψυχές των πεθαμένων νεκρικές χοές: μέλι με γάλα, κρασί, νερό. Η Αθηνά για να βοηθήσει τον Οδυσσέα παίρνει μορφή άνδρα, γυναίκας, παιδιού, πτηνού. Κι αλλού θα πει: «μ' ἔσωσαν ἄλλοι θεοί» εννοώντας την θαλάσσια νύμφη Λευκοθέα. Αντιθέτως αντιμετώπισε τον Ποσειδώνου που τον εκδικείται γιατί ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του τύφλωσαν τον Πολύφημο. Η Παλλάς-Αθηνά φροντίζει να εμφανισθεί ο Οδυσσέας όμορφος και μεγαλοπρεπής μπροστά στη γυναίκα του.

Και στην Ιλιάδα καίριος ο ρόλος του θείου στα ανθρώπινα.

Ο Φοῖβος Απόλλων θα λύσει την Χρυσίδα και όχι τα λύτρα.

Η περιγραφή του Φοίβου είναι πολύ δυνατή. Είναι μανιασμένος και κάνει πράξη την απειλή του. Βλέπουμε τους θεούς με ανθρώπινες αρετές και ανθρώπινα πάθη. Κι όταν ο Αχιλλέας οργίζεται παράφορα στην Ιλιάδα, παρεμβαίνει η Αθηνά και το κακό αποφεύγεται. Η Ήρα όμως νοιάζεται και για τους δύο ήρωες, τον Αγαμέμνονα και τον Αχιλλέα και στέλλει την Αθηνά να αναχαιτίσει τον Αχιλλέα. Στην σκηνή του Χρύση παρακολουθούμε την ιεροτελεστία της θυσίας σε όλες τις φάσεις της. Τα προκαταρκτικά, την προσευχή, το καθιερωμένο γεύμα μετά την θυσία, το εξιλαστήριο γλέντι και την αντίδραση του θεού σε μια στιγμή απής επικοινωνίας του ανθρώπου με το θεό. Και στην Ιλιάδα προβάλλεται η υπεροχή του Δία και η προσπάθεια ιεράρχησης των Ολυμπίων Θεών.

Και επεμβαίνει ο Ήφαιστος και διασκεδάει την βαριά ατμόσφαιρα. Οι Θεοί του Ομήρου δεν είναι ακόμη ηθικές δυνάμεις αλλά πανομοιότυπα με των ανθρώπων σε μεγέθυνση. Ο Όμηρος κληροδόμησε θεούς λίγο πολύ πρωτόγονους ή απρόσωπους και τους ξανάπλασε σύμφωνα με τον ανθρωπομορφισμό και τον ορθολογισμό. Οι αόριστες θεϊκές δυνάμεις στον Όμηρο πήραν ανθρώπινη μορφή με συγκεκριμένες ιδιότητες και αρμοδιότητες η καθεμιά.

Ήγιναν φορείς της ανθρώπινης ηθικής, έκριναν και κρίνονταν, σύμφωνα με τα ανθρώπινα μέτρα. Η αθανασία τους όμως ήταν η αεφύρωτη διαφορά ανάμεσα σε θεούς και στους ανθρώπους. Δεν τρέφονταν με ανθρώπινες τροφές αλλά με αμβροσία και νέκταρ. Οι Έλληνες για να μοιάσουν στους θεούς ένοιωθαν υπερήφανοι που ήταν άνθρωποι, αλλά ήθελαν κάτι περισσότερο που δεν το είχαν. Αυτό πρόβαλλαν στους ανθρώπους-θεούς τους. Ευζώια, ανθρώπινη μακαριότητα, αιώνια νεότητα, αθανασία. Αν και έπλασαν τους θεούς όμοιους τους, οι Έλληνες ποτέ οι ίδιοι δεν τόλμησαν να ονομαστούν θεοί, μόνο ημίθεοι. Τήρησαν το μέτρο σε αντίθεση με τους Ρωμαίους αυτοκράτορες και τους βασιλείς της Ανατολής.

Κλείνοντας δεν μπορώ να μην αναφέρω πόσο σπουδαίες ήταν και οι νεκρικές τελετουργίες στον Όμηρο.

Μέσα από τις κηδείες του Πατρόκλου, του Έκτορα, του Αχιλλέα αναδεικνύεται όλο το μεγαλείο και ο σεβασμός προς τους νεκρούς. Όλα τα θρησκευτικά στοιχεία και ο αρχαίος Ελληνικός πολιτισμός αντανάκλαται στα Ομηρικά ποιήματα τα οποία ουσιαστικά προσδιορίζουν τα όρια της παλαιότερης ανάπτυξης που έφτασε σε πλήρη άνθιση (ένδοξη μυκηναϊκή εποχή) και της καινούργιας τάξης πραγμάτων η οποία θα φέρει την Ελλάδα στο κέντρο της ιστορίας. Το έντονο Θρησκευτικό στοιχείο που είναι διάχυτο στα Ομηρικά έπη μαρτυρεί την βαθειά ανάγκη του ανθρώπου να επικοινωνήσει με το θείο, έστω κι αν η πίστη του είναι λανθασμένη, από άγνοια. Αυτήν την άγνοια ήλθε να απομακρύνει ο Χριστιανισμός και να φωτισθούν οι ψυχές των ανθρώπων με τον αληθινό θεό, τον πανυπερέλειο, τον παντογνώστη, πανάγαθο και παντοδύναμο.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ

Της κας Βιβής Ποταμούση - Φιλολόγου

Ομιλία από το Ετήσιο Συνέδριο της Ομηρικής Ακαδημίας, Ιούλιος 2014

Στην εποχή μας ο όρος παιδαγωγική παραπέμπει, στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα τουλάχιστον, σε μια σειρά ειδικών μαθημάτων για τον τρόπο συμπεριφοράς του δασκάλου στους μαθητές, ώστε αυτοί να διαμορφώσουν την μαθητική και μαθησιακή τους ταυτότητα και συμπεριφορά. Τα μαθήματα αυτά αφορούν στους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και των κλάδων του εκπαιδευτικού συστήματος, και θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι αλλοιώνουν και περιορίζουν την πραγματική, αρχική έννοια του όρου.

Αν εξετάσουμε τον όρο παιδαγωγική και την εξέλιξη του σημασιολογικού του περιεχομένου, σίγουρα θα skonτάψουμε στον αρχαίο παιδαγωγό, τον πρώτο δάσκαλο των παιδιών στην αρχαία Ελλάδα, αυτόν που ως κύριο έργο του είχε να προσέχει και να καθοδηγεί το παιδί στους δαιδαλώδεις δρόμους της γνώσης αλλά και της κοινωνικοποίησης. Το παιδί παίρνει από τα μητρικά χέρια και του παραδίδεται. Ο παιδαγωγός είναι αυστηρός και η βέργα του είναι το κύριο επιχείρημα και η βασική μέθοδος αγωγής. Συννοείται τον νεαρό του κύριο παντού στο σχολείο, στην παλαίστρα, στις δημόσιες τελετές, βαθίζει πάντα πίσω του κουβαλώντας τα βιβλία του, τις πλάκες, τα μουσικά όργανα και οτιδήποτε άλλο χρειαστεί ο νεαρός μαθητής.

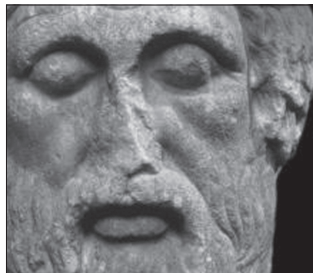
Στον δρόμο προσέχει να μην πιάσει το παιδί συζήτηση με κάποιον, να βαθίζει με χαμπωμένο το κεφάλι, τα μάτια να είναι καρφωμένα στην γη, να κάνει στην άκρη όταν συναντάει κάποιον ηλικιωμένο.

Στο σπίτι ο παιδαγωγός είναι υποχρεωμένος να μάθει καλούς τρόπους στο παιδί: ένα παιδί απαγορεύεται να συζητάει με τους μεγάλους, ή να γελάει με χάρανα, δεν είναι σωστό να κάθεται με σατανά τα πόδια ή το ένα πόδι πάνω στο άλλο και ούτε να σηπίζει το πηγούνι πάνω στο χέρι του, αν στο δωμάτιο μπαίνει κάποιος ηλικιωμένος το παιδί πρέπει να σηκώνεται όρθιο. Ο παιδαγωγός έχει ακόμη μια πιο σημαντική αποστολή: πρέπει να είναι ο μόνιμος συνοδός του παιδιού έως την εφηβεία, πρέπει να το επιβλέπει συνέχεια, για την ηθική διαμόρφωση του χαρακτήρα του, να του απαγορεύει συναντήσεις με ύποπτα άτομα ή να πλησιάζει σε χώρους όπου μπορεί να δει ή να ακούσει πράγματα τα οποία θα είναι επικίνδυνα για την διαμόρφωση του χαρακτήρα του.

Ο παιδαγωγός λοιπόν είναι αυτός που θα βοηθήσει το παιδί να αποκτήσει όχι μόνο γνώσεις αλλά και συμπεριφορά, ήθος και αρχές ώστε να γίνει χρηστός πολίτης και να μπορέσει να υπηρετήσει το υψηλότερο όλων των ιδανικών, που δεν είναι άλλο από την αγάπη και την πίστη στην πόλη του. Στους αρχαίους Έλληνες το συμφέρον του κράτους έπαιρνε την πρώτη θέση σε σύγκριση με τα συμφέροντα του ατόμου. Ο Σπαρτιάτης για παράδειγμα δεν άνηκε καθόλου στους δικούς του αλλά ανήκε ολοκληρωτικά στο κράτος. Στις υπόλοιπες Ελληνικές πόλεις οι νόμοι ήταν πιο επιεικείς. Οι φιλόσοφοι που ασχολούνταν με την αγωγή της νεολαίας τακτικά κατέκριναν τις υπερβολές των Σπαρτιατών, εκ των πραγμάτων όμως αναγκάστηκαν να δανειστούν πολλά από αυτούς. Ο απώτερος σκοπός της ελληνικής αγωγής ήταν η πρόδος του κράτους. Τα παιδιά έπρεπε να εκπαιδευτούν και να κατανοήσουν ότι έπρεπε κάποτε να φέρουν κάποιο όφελος στην πόλη, η εφηβεία δε εθεωρείτο η περίοδος μύησης των νέων στην πολιτική και κοινωνική ζωή. Οι άρχοντες και ο λαός γνώριζαν την ιδιαιτερότητα

της συγκεκριμένης φάσης των νέων και είχαν καταρτίσει ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης για τους έφηβους τα οποία δεν είχαν καμία σχέση με την σημερινή στρατιωτική θητεία, αλλά ήταν ένα πρόγραμμα προετοιμασίας των νέων για να μπορέσουν να γίνουν ενεργοί πολίτες, άξιοι μαχητές και υπεύθυνοι οικογενειάρχες. Τα αποδοτικότερα προγράμματα εκπαίδευσης των νέων στην αρχαία Ελλάδα εφαρμόζονταν στην Αθήνα με τον όρο «έφηβος», στην Σπάρτη με τον όρο «κρύπτης» και στη Μινωική Κρήτη με τον όρο «αγέλης».

Η αρχή της αγωγής παραμένει άγνωστη. Η ομηρική αγωγή (1100-800 π.Χ.) θεωρείται η πρώτη στην ευρωπαϊκή ιστορία. Στόχος της ήταν η δημιουργία του ήρωα, του ρήτορα, του ηρωικού με τις αρετές της μετριοφροσύνης, εγκράτειας, φιλοξενίας. «Αιέν αριστεύει και υπείροχον έμμεναι άλλων». Η καλοκαγαθία και η αριστεία ήταν οι παιδαγωγικοί στόχοι και τα ίδια τα ομηρικά έπη προβάλλουν ήρωες λαμπρά παραδείγματα της πραγμάτωσής τους. Οι ήρωες αυτοί είναι τόσο χαρακτηριστικά «άριστοι» και οι αρετές τους τόσο αξιωματικές, που, σε συνδυασμό με την εκφραστική γλυκύτητα του τυφλού αοιδού, τα κατορθώματα και οι περιπέτειές τους θα αποτελέσουν ανάγνωσμα και μάθημα όλων των γενεών των Ελλήνων, από τον Όμηρο μέχρι σήμερα.

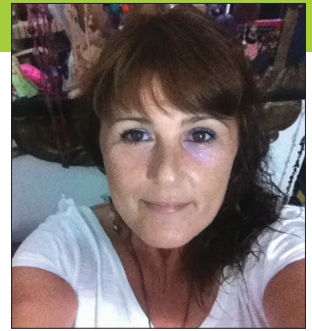
Η διδασκαλία των ομηρικών επών είναι βασικό κομμάτι της εκπαίδευσης της Αθηναικής νεολαίας που αποσπείνεται ραψωδίες θαυμάζοντας τις ηρωικές πράξεις που περιγράφονται σε αυτές, αλλά και τα παραδείγματα σοφίας και ευστορφίας, τον Νέστορα και τον Οδυσσέα. Όταν το ηρωικό ιδεώδες, μετά την οπλητική επανάσταση έδωσε την θέση του, στην παιδολατρεία όταν το άτομο αρχίζει να τιμάται και να προβάλλεται για την προσφορά του στην πρόδο και την ευμάρεια της πόλης του, τα ομηρικά έπη παρέμειναν το βασικό διδακτικό ανάγνωσμα-εγχειρίδιο. Πάλι οι ήρωές τους έγιναν τα παραδείγματα προς μίμηση με σκοπό, όχι πια την ατομική προβολή και αριστεία, αλλά το καλό της πατρίδας. Η ρήση του Έκτορα «οιωνός άριστος, αμύνεσθαι περί πάτρις», γεννά το «μολών λαβέ» του Λεωνίδα και η ευστορφία του Οδυσσέα, το τέχνασμα του θεμιστοκλή, που ξεγέλασε τους Πέρσες και τον αλαζόνα τύραννό τους, τον Ξέρξη, χαρίζοντας την υπέρλαμπρη νίκη στους Έλληνες.

Η παιδεία των Ελλήνων με τα ομηρικά έπη συνεχίζεται και στα χρόνια του Μ. Αλεξάνδρου. Και ο ίδιος ο Έλληνας στρατηλάτης, μαθητής του Αριστοτέλη, την πορεία του στα βάθη της Ασίας, κρατά κάτω από το μαξιλάρι του, ως πολύτιμο ανάγνωσμα, την Ιλιάδα και έχοντας ως πρότυπο τον Αχιλλέα στην γενναϊότητα και στην αριστεία, τον ξεπερνά, γράφοντας την δικιά του ένδοξη σελίδα στην ελληνική ιστορία όχι μόνο για τις κατακτήσεις του, αλλά και για την συμπεριφορά και το ήθος

που επέδειξε στους λαούς που κατέκτησε.

Στους ελληνιστικούς χρόνους όταν η Αλεξάνδρεια έγινε το νέο πνευματικό κέντρο του ελληνισμού, τα ομηρικά έπη πρωταγωνιστούν μια ακόμη φορά. Το μαρτυρούν πηγές, όπως η Σούδα όταν αναφέρεται στον πρώτο βιβλιοθηκάριο της Αλεξανδρείας και πρώτο επιστημονικό θεμελιωτή της ομηρικής φιλολογίας, τον Ζηνόδοτο τον Εφέσιο: «ος και πρώτος των Ομήρου διορθωτής εγένετο», αλλά και στη συνέχεια όταν η γεωγραφία του Ερατοσθένη του Κυρηναιού χαρακτηρίζεται ως ο απόγονος της ομηρικής. Γενικότερα, δεν υπάρχει φιλόλογος που να αναφέρεται στους δημιουργούς και στους δασκάλους της Αλεξανδρινής Βιβλιοθήκης, ο οποίος να μην έχει ασχοληθεί με τα ομηρικά έπη, σχολιάζοντας, αντιπαράβαλλοντας και αξιοποιώντας το περιεχόμενό τους τόσο για επιστημονικούς, λεξιλογικούς ή ετυμολογικούς λόγους, όσο και για καθαρά παιδαγωγικούς. Αξιόλογο παράδειγμα αποτελεί ο Αρίσταρχος ο Σαμόθραξ του οποίου σημαντικότερο έργο θεωρούνται οι δύο κριτικές εκδόσεις του Ομήρου. Το φιλολογικό ενδιαφέρον δεν είναι βέβαια ανεξάρτητο της παιδαγωγικής χρησιμότητας των επών, τα οποία διδάσκονται συστηματικά και τα ιδεώδη τους εμπνέουν τους νέους της εποχής.

Η ρωμαϊκή κυριαρχία δεν αμβλύνει την παιδαγωγική αξία των ομηρικών επών, το αντίθετο μάλιστα, μαρτυρείται έντονο ενδιαφέρον και των ιδίων των Ρωμαίων. Ενδεικτικά αναφέρουμε εδώ το έργο του Άκκιου «Didascalica», που αναφέρεται στο παλιό πρόβλημα, ποιος ήταν αρχαιότερος, ο Ησίοδος ή ο Όμηρος και από τον τίτλο του μπορούμε να αντιληφθούμε πως αντιμετώπιζαν οι Ρωμαίοι το περιεχόμενό τους. Τα ομηρικά έπη διαβάζονται και διδάσκονται, καθώς οι Ρωμαίοι θεωρούν ότι τα ιδανικά και οι αξίες που προβάλλουν είναι ικανά και απαραίτητα για την σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Η παιδαγωγική αξία των επών όμως μαρτυρείται και γίνεται καταφανέστερη, καθώς και η πίστη των παιδαγωγών στα διδάγματα τους, όταν γίνονται θέμα αναφοράς στα πρώιμα χρόνια του Βυζαντίου, την εποχή που αυτό ακόμα διαμορφώνει ταυτότητα και προσπαθεί να αυτοκαθοριστεί. Η «Θύραθεν παιδεία», όπως ονομάζονται τα έργα της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας, γίνεται αντικείμενο έντονου προβληματισμού αλλά και πεδίο αντιπαράθεσεων, για το πόσο συνάδει το περιεχόμενό της με τα χριστιανικά ιδεώδη και τον χριστιανικό τρόπο ζωής. Από πολύ νωρίς μεγάλοι δάσκαλοι, όπως ο Μέγας Βασίλειος, προσπαθώντας να ξεκαθαρίσουν το τοπίο και να άρουν το ανάθεμα από την αρχαία ελληνική γραμματεία, χρησιμοποιούν ως παράδειγμα τα ομηρικά έπη, θέλοντας να δείξουν ότι υπάρχουν αρετές, ιδανικά και ιδεώδη και στα αρχαία ελληνικά συγγράμματα, αρκεί να υπάρχει διαμορφωμένη ορθή κρίση και ευαίσθητα αισθητήρια. Δεν μας ενδιαφέρουν οι έρωτες των θεών, αλλά οι πράξεις των ανθρώπων, λέει ο Μέγας Βασίλειος και συμβουλεύει τους πιστούς, ενώ αναφέρει ειδικά στους νέους, να ακολουθήσουν το παράδειγμα της μέλειας, η οποία κινείται από λουλούδι σε λουλούδι και τρυφά το καλύτερο από όλα, φτιάχνοντας το εξάισιο μέλι της. Έτσι πρέπει να φερθούν και στα αρχαία ελληνικά κείμενα: να πάρουν από αυτά τα ηθικά διδάγματα και να παραδειγματιστούν από τις άριστες συμπεριφορές μέσα από τις οποίες ο άνθρωπος εξυψώνεται και συναντά την ηθική, την θεία διάσταση που υπάρχει

μέσα του ξεπερνώντας τον εαυτό του, λειτουργώντας με αυτοθυσία για το κοινό καλό, με γνώμονα όχι την προσωπική προβολή ή το συμφέρον, αλλά την πατρίδα. Τα ομηρικά έπη, αν και ανήκουν στην θύραθεν παιδεία, έχουν σημαντική θέση στην παιδεία των ελληνοπαίδων του Βυζαντίου, αναγνωρίζεται η μεγάλη παιδαγωγική τους αξία, διδάσκονται μετά την βασική εκπαίδευση και γίνονται ένα από τα κριτήρια για τον χαρακτηρισμό των μορφωμένων ανθρώπων. Μορφωμένος, για τους Βυζαντινούς, είναι αυτός που γνωρίζει από στήθους να απαγγέλει τα έργα του θείου Ομήρου, ενώ συγχρόνως τα ιδεώδη των ομηρικών επών διαπνέουν τον Βυζαντινό τρόπο ζωής. Στα δύσκολα χρόνια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, όταν προσπαθεί να επιβιώσει περικυλισμένη από εχθρούς, το ήθος και η πρακτική των ομηρικών πρώων λειτουργούν παραδειγματικά για τους φύλακες των συνόρων, τους ακρίτες, και καλλιεργούν την έντονη φιλοπατρία που τους χαρακτηρίζει, γεννώντας νέους ήρωες όπως ο Διγενής Ακρίτας, τον οποίο τα κατορθώματα τραγουδιούνται από το λαό και γίνονται πρόγονοι μιας τεράστιας παράδοσης που γεννά τη νέα ελληνική λογοτεχνία, μέσα από τα πρώτα δημόδια κείμενα. Στα δύσκολα χρόνια της τουρκοκρατίας, όταν η επιβίωση είναι το ζητούμενο, η οργανωμένη παιδεία είναι σχεδόν ανύπαρκτη, μέχρι το έθνος να βρει εκ νέου τα δημάτα του. Παρά ταύτα τα ομηρικά έπη διατηρούνται ως προσφιλές ανάγνωσμα των ελαχίστων από το λαό που γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή και προσφιλές άκουσμα των περισσότερων. Η απελευθέρωση των Ελλήνων και η ίδρυση του Ελληνικού κράτους, ξαναδίνει στα ομηρικά έπη τη θέση που τους αρμόζει: διδάσκονται ξανά και διδάσκουν τους Έλληνες αξίες που ενυπάρχουν στην φύση τους. Το ηρωικό ομηρικό ιδεώδες ξαναπνέει στα σχολεία και γαλουχεί τις νέες γενιές. Δεν θα μιλήσουμε εδώ για την άμβλυνση των αξιών και των ηθών, κοινωνικό φαινόμενο παγκοσμίως, που διαπιστώνεται στις μέρες μας, αλλά θα τονίσουμε ότι τα ομηρικά έπη, εξακολουθούν και σήμερα να διδάσκονται στα ελληνικά σχολεία και στους Έλληνες έφηβους, προβάλλοντας ήρωες και χαρακτήρες άξιους προς μίμηση, συνεχίζοντας μια παράδοση δύο-μιας χιλιετών χρόνων, δίνοντας την ευκαιρία σε όλους όσους συμμετέχουν στην διαδικασία της εκπαίδευσης, να αναλογιστούν και να αξιολογήσουν την προσφορά και την προσοχή τους, αλλά και να κατανοήσουν βαθύτερα την έννοια του δασκάλου και του παιδαγωγού, γιατί τελικά ίσως αυτό να είναι το μεγάλο ζητούμενο της εποχής μας.

Συμπερασματικά, τα ομηρικά έπη αποτελούν έργο με τεράστια παιδαγωγική σημασία και τα πρότυπά τους είναι πρότυπα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις αναζητήσεις των ανθρώπων ανά τους αιώνες. Αυτό αποδεικνύεται από την χρήση τους στην αγωγή και την γέννησή τους, ως τις μέρες μας.

Η ΦΙΛΙΑ, ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

Η ανθρώπινη μοναξιά έγινε "σήμα κατατεθέν" της εποχής μας, μιας εποχής που καταντά έτσι ακόμα πιο τυραννική για όλους εμάς που είμαστε φορείς και δημιουργοί της ταυτόχρονα.

Οπωσδήποτε ο προσδιορισμός ενός κοινωνικού φαινομένου που συναντάται κατ' εξοχήν στις μεγάλες πόλεις, μικροπόλεις αλλά και στα χωριά τώρα που ερημώνουν κι αυτά.

Δυστυχώς είναι το πρώτο στάδιο για κάθε άτομο προβληματισμένο και ευαισθητοποιημένο.

Παράδειγμα η πολυκατοικία της πόλης συνεχίζει τη ζωή της τυλιγμένη στην αδιαφορία και στο σκοτάδι της μοναξιάς στα διαμερίσματα (κονσερβοκούτια). Ίσια για μια "καλημέρα", "ωραίος καιρός", ή "καλό χειμώνα" ή "καλό καλοκαίρι" στο έμφα της εποχής. Η μοναξιά κυριαρχεί την μοναξιά. Όσο κι αν μας φαίνονται απροσπλάστοι, κατά βάθος όλοι οι υγιείς πνευματικά και ψυχικά άνθρωποι διψούν γι' αυτή την επικοινωνία και αυτή η επικοινωνία είναι η φιλία. Η φιλία είναι μια από τις εικόνες που εξυψώνει το άτομο και το οδηγεί σε ποιοτική καλύτερη ζωή.

Η φιλία παίζει κανονιστικό ρόλο στις σχέσεις των ατόμων, μια και προϋποθέτει ψυχικό πλησίασμα μεταξύ τους και στενότερη ψυχική και ιδεολογική ταύτιση. Οι φίλες συνάπτονται μεταξύ των ατόμων, εξαρρημένης κάποιου επεισοδίου, που δένει τα άτομα και δημιουργούν πολύ εποικοδομητικές σχέσεις και για τους ίδιους αλλά και για το σύνολο, που ανήκουν.

Πολλές φορές η φιλία αυτή στηρίζεται στην ευγνωμοσύνη ή τον θαυμασμό του ενός προς τον άλλο, που όμως το ξεπέρασμα τους φέρνει πιο κοντά. Η φιλία κρατάει ίσως όσο ζουν. Αναγκαίες προϋποθέσεις για την σύναψη φιλίας, που οδηγεί τα άτομα στην επιτυχία, είναι το πνευματικό επίπεδο, η ψυχική

Γράφει ο Καπ. Κώστας Φράγκος

ισορροπία και η ευελιξία στις ανθρώπινες σχέσεις. Η φιλία συσφίγγει τις σχέσεις των ανθρώπων. Είναι όμορφο να ξέρεις ότι δίπλα σου υπάρχουν άνθρωποι, που σε αγαπούν, σε σκέφτονται και ενδιαφέρονται για σένα και τα προβλήματά σου. Ξέροντας ότι θα έχεις δίπλα σου συμβοηθούς, σε κάνει να αντιμετωπίζεις με θάρρος τη ζωή και βλέπεις το μέλλον να διαγράφεται ευνοϊκό μπροστά σου.

Όμως η φιλία δε στηρίζεται στη λογική αλλά στο συναίσθημα, γι' αυτό η εκλογή ενός λάθος φίλου είναι πολύ πιθανή.

Άλλες φορές κατορθώνει σύντομα να απαγκιστρωθεί από την κακή φιλία, άλλες φορές να παρασυρθεί σε μια φθοροποιό σχέση και να χαθεί. Φυσικά αναπτύσσονται και φίλες με βάση το συμφέρον, μια φιλία χωρίς εμπιστοσύνη μεταξύ τους, λόγω του ότι οι άνθρωποι είναι αποξενωμένοι, χωρίς ψυχικούς δεσμούς.

Αυτές όμως διαρκούν μόνο όσο καλύπτονται τα συμφέροντά τους και παύουν να υπάρχουν όταν αυτά συγκρούονται. Όταν παύουν να υπάρχουν, δεν έχουν αφήσει πίσω τους τίποτα το ουσιαστικό.

Μπορώ να πω ότι υπάρχει ένας φαύλος κύκλος σχετικά με την φιλία και ότι υπάρχουν ιδανικές και αγνές φιλίες και μεταξύ των ανθρώπων, που είναι όμως λιγότερο διαδεδομένες. Η αγνή και η αληθινή φιλία θα μπορούσε να οδηγήσει σ' ένα λαμπρό πολιτισμό, ενώ η ανυπαρξία της θα οδηγούσε στον μονοκλωνισμό του κόσμου μας.

Αν η σύναψη φιλικών σχέσεων μεταξύ ατόμων και λαών γίνει πιο αγνή, τότε είναι σίγουρο ότι θα οδηγηθούμε σε καλύτερες μέρες.

Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

«Μην αναβάλλεις να βοηθήσεις αυτόν που σε έχει ανάγκη» (Σοφία Σειράχ)

Οι άνθρωποι της Τρίτης ηλικίας είναι ο παππούς και η γιαγιά. Είναι αυτοί που στα παιδικά μας χρόνια θέρμαιναν τις καρδιές μας και οδηγούσαν τα βήματά μας στο σωστό δρόμο. Είναι αυτοί που θυσιάσαν τα νιάτα τους, τα καλύτερα χρόνια της ζωής τους στη λεβεντοπνίχτρα θάλασσα, στη σκληρή βιοπάλη της ξηράς και στους πολέμους. Είναι αυτοί που έγιναν γέφυρες, που μετέφεραν σε κάθε γενιά τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις. Είναι αυτοί οι οποίοι στέρωσαν το υπάρχον οικονομικό και κοινωνικό οικοδόμημα και γονιμοποίησαν την κοινωνική μας ζωή, με υψηλές ιδέες και υψηλά ιδανικά. Είναι ο παππούς και η γιαγιά συμβουλότερες της οικογένειας στα προβλήματα που ήθελαν προκύψουν, είναι αυτοί που γίνονται δύο φορές γονείς στα παιδιά των παιδιών τους. Είναι αυτοί οι άνθρωποι, οι αποτραβηγμένοι από τη δραστηριότητα και τη δημοσιότητα, φορτωμένοι με την πείρα και τη γνώση, που μπορούν να καταστούν οι πιο ελκυστικές ανιδιοτελείς χρονικογράφους της εποχής με τις αυθεντικές και αυθόρμητες διηγήσεις τους, που μπορούν να διδάξουν το αλφαριθμητικό του λαϊκού μας πολιτισμού, να εμφορήσουν στη νιότη το πάθος για τη δημιουργία και την παλιννόστηση των αξιών. Απόμαχοι πλέον, τους βλέπουμε να έχουν ρίξει άγκυρα σαν τα ταλαιπωρημένα και θαλασσοδαρμένα καράβια που τάχουν χτυπήσει οι θάλασσες και οι καιροί. Σήμερα ο παππούς και η γιαγιά, τα άτομα αυτά της τρίτης ηλικίας δεν ζητούν πολλά, λίγη φροντίδα και ένα πιο ανθρώπινο οικογενειακό περιβάλλον για να μην είναι στην απομόνωση των ζωντανών νεκρών. Σ' αυτό το βάσανο της μοναξιάς και της ανημποριάς.

Ας μην τους λείψει το χαμόγελο από τα χείλη τους. Ο Διογένης λέει: «δεν υπάρχει τίποτε χειρότερο όσο ο παραγκωνισμός στον ανήμπορο και άρρωστο». Ο γεωπολιτισμός άλλαξε την ψυχή μας, τις καρδιές μας. Δυστυχώς πολλοί νέοι σήμερα έχουν αλλά τη νοοτροπία. Τι θέλουν οι γέροντες, κάποια συνταξούλα υπάρχει, λεφτά έχουμε, ας τους βάλουμε σε έναν οικο ευημερία. Πόση λίγη ανθρωπογνωσία πρέπει να διαθέτουν οι άνθρωποι! Γι' αυτό και ξεφύτρωσαν τόσο οικο ευημερίας σαν μανιτάρια, σ' όλη την ελληνική επικράτεια. Μπορώ να πω ότι τα ξενοδοχεία αυτά που έχουν μετατραπεί σε οικούς ευημερίας είναι καλά, διαθέτουν ωραία δωμάτια, άνετους χώρους, τηλεόραση, προαύλια, πρασινάδες, φαγητό κλπ. Όσο καλός όμως και να είναι ο οίκος ευημερίας δεν μπορεί με τίποτα να αντικαταστήσει τη ζεστασιά του σπιτιού. Ο παππούς και η γιαγιά θέλουν τα εγγόνια. Τα παιδιά θέλουν τον παππού και τη γιαγιά.

Ο ηλικιωμένος νοιώθει αποξενωμένος. Την πίκρα που έχει στην ψυχή του δεν τη δείχνει. Όχι δεν μπορούν να καταλάβουν τα παιδιά του. Κάνει τον ευχαριστημένο πάλι για χάρη των παιδιών, για να μη στεναχωρηθούν. Γι' αυτό κάποτε σε μια συνέντευξη, σε θέματα οίκων ευημερίας, ο υπουργός υγείας και πρόνοιας σε μια επίμονη ερώτηση δημοσιογράφου είπε: «Ας βρεθεί μια γωνιά στην καρδιά μας και στο σπίτι μας για τον γέροντα γονιό μας. Ας σφίξουμε το χέρι σ' όλους τους γονείς του κόσμου κι ας τους ευχαριστήσουμε για όλα όσα μας έδωσαν και σ' ό,τι μας έμαθαν».

Ας μην είμαστε αδιάφοροι, ας νοιαζόμαστε για τους γονείς που μας ζήτησαν το σπουδαιότερο απ' όλα, τη ζωή, και με τα δικά τους φτερά πέταξαν οι περισσότεροι στην επαγγελματική και οικογενειακή επιτυχία. Ας μην ξεχνάμε πως αν δεν ήταν αυτοί, όλοι εμείς δεν θα ήμασταν τίποτα.

Κώστας Μκ. Φράγκος

(Κινητική ρήση: Πώς μπορείς να νοιώθεις ευτυχισμένος όταν παραμελείς τη γιαγιά και τον παππού που σ' έφεραν στη ζωή).

ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΣ ΟΤΙ
Εκεί που είσαι ήμουν
και εκεί που είμαι θα 'σαι
και όταν θά 'σαι
θα δεις πώς θα 'σαι.

ΜΕΓΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΧΟΥΖΟΥΡΑΣ ΣΧΟΛΗ ΤΕΜΠΕΛΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑ

ΤΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΑΥΤΟ ΑΠΟΝΕΜΕΤΑΙ ΣΤ..... ΚΥΡ.....

ΠΟΥ ΑΦΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΕ ΣΤΙΣ ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘΙΣΜΕΝΟΣ
ΚΑΙ ΟΡΚΙΣΤΗΚΕ ΠΩΣ ΠΑΝΤΟΤΕ ΘΑ ΤΗΡΕΙ ΚΑΙ ΘΑ ΔΙΑΚΗΡΥΣΣΕΙ ΤΟΝ
ΔΕΚΑΛΟΓΟ ΤΗΣ ΤΕΜΠΕΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΚΡΙΘΗΚΕ ΑΞΙΟΣ
ΒΑΘΜΟΥ

ΑΡΙΣΤΑ (10)

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΞΗΣ:

1. Να αγαπάς το κρεβάτι σου όπως τον εαυτό σου.
2. Να αναπαύεσαι τη μέρα, ώστε να απολαμβάνεις τον ύπνο σου το βράδυ.
3. Όταν δεις κάποιον να ξεκουράζεται βοήθησέ τον.
4. Κάθε δουλειά είναι προσπάθεια που πρέπει να αποφεύγεται.
5. Μην κάνεις σήμερα αυτό που μπορείς να αναβάλλεις για αύριο.
6. Κάνε όσο μπορείς λιγότερες κινήσεις.
7. Ό,τι θα έπρεπε να κάνεις, άφησε να το κάνει κάποιος άλλος.
8. Κανένας δεν πέθανε από υπερβολική ανάπαυση.
9. Αν αισθανθείς διάθεση για εργασία, ξάπλωσε και περίμενε να σου περάσει.
10. Θυμήσου: ζούμε για να αναπαυόμαστε.

ΧΟΥΖΟΥΡΙΑ ΣΤΙΣ..... 19

ΟΙ ΕΦΟΡΟΙ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

Ο ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΜΟΥΡΓΕΛΑΣ
ΜΠΑΜΠΗΣ ΣΠΑΡΙΛΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΞΑΠΛΩΜΕΝΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΘΙΣΤΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΕΜΠΕΛΑΝΑΣ
ΔΡ. ΑΡΧΙΤΕΜΠΕΛΗΣ

ΟΡΑΤΙΟΣ ΑΚΑΜΑΤΗΣ

Όλοι οι παραπάνω υπέγραψαν με νεύμα και ξαπλωτοί.

ΣΕΡΓΙΑΝΙΣΜΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟ

Υπό Αναστασίας Φραγκοπούλου
Δικηγόρου

Σκύψε, ψυχή, προσκύνησε στ' άγια τα χώματα τα ιερά, τα ματοβαμμένα από Γρηγόριους, Χρυσόστομους και τόσους άλλους. Προσκύνα την αιολίδα γη, τη γη την πονεμένη που σε γέννησε και σ' ανάθρεψε, ψυχή, τη γη που άνομα την αδράξανε χέρια.

Σκύψε, ψυχή, προσκύνησε στ' ονείρου σου τη γη, τη γη του καημού και του πόθου, κι αφουγκράσου καμπάνα απ' τον Αρχάγγελο κι από τα Μοσχονήσια.

Στοχάσου, ψυχή, πέτα κι αγνάντεψε τα μετερίζια. Ανέβα ως τον απάνω μαχαλά, σταυροκοπήσου ευλαβικά στην Αγία Τριάδα τ' Αϊβαλιού κι ας είναι πια αγνώριστη ως την καταντήσαν. Μη ζητάς να βρεις τοιογραφίες πια στον Ταξιάρχη. Μόνο μεσ' στο είναι σου θα βρεις ζωγραφισμένες σαν αναμνήσεις άγνωστων για σένα χρόνων. Κι ως κατεβείς στις Σμύρνης το γιολό, μην ψάξεις για να δεις ένα ψηλό καμπαναριό, μηδέ να στήσεις αυτί για της Αγίας Φωτεινής το γλυκό μικρασιατικό καλωσόρισμα. Δεν είναι πια εδώ. Μη ζητήσεις για να βρεις στο Μπουρνόβα κρύα νερά, μήτε και τις λουλουδιασμένες τις αυλές στον όμορφο τον Κουκλουτζά. Ξεράθηκαν, μαδήσανε σαν τις ψυχές κι εκείνα.

Πάνε όπου θες, στην Πέργαμο, στη Φώκαια, στην Προύσσα, σεργιάνισε στη Φιλαδέλφεια, στο Αϊδί, στο Δικελί. Μπες στα Μουδανιά, στο Μπαλικεσέρ, στην Πάνορμο. Πέτα στον Πόντο, αγνάντεψε όλες τις αγιασμένες των Ελλήνων πολιτείες. Τραπεζούντα, Κεράσσοντα, Αμάσεια, Σαμψούντα, Κασταμονή. Μα μη θελήσεις να ξεδιακρίνεις εκεί την ομορφιά, η' ανάμνηση γλυκειά διπλοφυλάς στα μύχια της καρδιάς σου. Μη ρωτηθείς γιατί έφυγ' η ζωή, πού πήγε.

Πέρνα ύστερα στο Γαλατά, στα Τατάβλα, στο Νιχώρι. Πήγαινε στο Πέραμα και

στο Μπαλουκλί, μα μη ρωτήσεις την Παναγιά γιατί αγίασμα δεν έχει, γιατί δακρύζει ολημερίς στη ρημαγμένη εκκλησιά Της. Ροβόλησε στις ορφανεμένες Πόλεις τα σοκάκια, μα μη ζητάς εδώ ζωή με ομορφάδες και ζουμπούλια, μηδέ το καλόκαρδο πήγαινε-έλα στις αυλές με τις γλυκές κουβέντες.

Σκύψε, αφουγκράσου τον καημό που στάζει απ' τα φύλλα, που τρέχει απ' τις βρύσες τις παλιές, απ' τις βουβές καμπάνες, κι απ' τους μεμέτηδες ακόμα, που δεν είν' εδώ ο Έλληνας με τη γερή τη φύτρα, να δώσει στον τόπο τη ζωή, στα λούλουδα το χρώμα και τις αυλές τις αδειανές να τις γεμίσει με της ψυχής του τη ζωντάνια και τα μύρα.

Ξέρω τι αποζητά η καρδιά σου. Ποθεί γιασεμιά και κατηφέδες, το ολόκαρδο το καλημέρισμα απ' τις καλές κυράδες, το γέλιο των αγνών παιδιών στους μαχαλάδες, ζητάς το δαντελένιο κουρτινάκι της γιαγιάς στο παραθύρι και στον οντά ζεστό καφέ, ζητάς να βρεις εδώ κρύα νερά και πρασινάδες και τις κυράδες -νόνες και μανάδες μας- να τρέχουν στ' άκουσμα καμπάνας αγιασμένης απ' τη Βλαχέρνα και τους Αποστόλους κι απ' την Κυρά την Μπαλουκλιώτισσα για το σπερνό και για τη Λειτουργία μας.

Μα εδώ θα βρεις μονάχα ν' αντηχούν στους τοίχους και τους αφημένους κήπους, αλί, σεβντάδες, μεράκια και καημοί ενός ξεριζωμένου κόσμου, η' αντί να πεθάνει αυτός σαν το βασιλικό που βγήκε απ' τη γλάστρα -για να ματαριζώσει αλλού, να πιάσει, να βλαστήσει- λες και πέθανε το χώμα, η γη που τόσα χρόνια ατέλειωτα τον εκρατούσε στην ιερή αγκάλη κι έπαιρνε απ' αυτόν ζωή κι αρώματα κι ανθούσε.

Μπες και στην Αγία Σοφία την έρμη και κάνε ευχή βαθιά, μεγάλη κάνε ευχή και δάκρυσε για κείνη και για σένα. Μπες στην Αγία Σοφία και κάνε ευχή βαθιά και μείνε εκεί... για πάντα.

Εκκλησία και περιβάλλον

Όπως ξέρουμε όλοι, δημιουργία του Θεού είναι το περιβάλλον. Από την πρώτη ημέρα της δημιουργίας ο Θεός δημιούργησε το φως και διέκρινε το φως από το σκότος.

Δημιούργησε την γη και την χώρισε από τα ύδατα.

Φρόντισε να στολιστεί με όλα τα είδη της βλάστησης «Βλαστήσάτω η γη βοτάνων χόρτου σπειρών σπέρμα» για να έχει ο άνθρωπος στην διάθεσή του όλα τα απαραίτητα για την επιβίωσή του.

Δημιούργησε τα ζώα και τα πουλιά και όπως λέει η Αγία Γραφή τους ιχθύες της θαλάσσης, τον ευάλωτο πλούτο καθώς και τον πλούτο των υδάτων, δηλαδή των ποταμών και των λιμνών.

Με τον ατμοσφαιρικό αέρα και το οξυγόνο χαρίζει πνοή στους ανθρώπους και τους αναζωογονεί.

Με τα νέφη μάς χαρίζει την βροχή, δηλαδή το ύδωρ, πηγή ζωής.

Με τον έναστρο ουρανό μας ευφραίνει και μας διδάσκει την αρμονία του σύμπαντος.

Ενώ όμως όλα αυτά τόσο πλουσιοπάροχα μάς χάρισε ο δημιουργός, εμείς δεν κάναμε καλή χρήση του περιβάλλοντος με αποτέλεσμα να το καταστρέφουμε, άρα να αυτοκαταστρεφόμεθα.

Ρυπαίνοντας τις θάλασσες, το πράσινο, την ατμόσφαιρα, την φύση, γενικά το περιβάλλον μας, εισάγουμε τον θάνατο στις ζωές μας, καταστρέφοντας συγχρόνως την αίσθηση του ωραίου.

Εάν είμαστε συνετοί και ευγνώμονες προς τον δημιουργό, θα διατηρούσαμε αλώβητο το περιβάλλον όπως μας το χάρισε ο Κτίστης και δημιουργός του, και πρώτοι θα απολαμβάνουμε και θα γευόμαστε τους καρπούς του.

Τι να πούμε για αυτούς που γίνονται με απροσεξία ή εσκεμμένα αιτία να καταστραφούν τα δάση ή να γεμίσουν οι θάλασσες με

ρύπους, τα ποτάμια και οι λίμνες μας να γίνουν σκουπιδιότοποι; Επιεικώς, ίσως, θα τους χαρακτηρίζαμε άφρονες.

Η εκκλησία που αντιπροσωπεύει τον Δημιουργό και σαν στοργική μητέρα ασφαλώς πρέπει να φροντίζει για την φύση και το περιβάλλον.

Βλέποντας δε και παρατηρώντας γύρω μας τις τόσες ομορφιές, τα λουλούδια, τα δένδρα, τα βουνά, τους ποταμούς και τις θάλασσες, γίνονται αιτία να φιλοσοφήσει ο κάθε χριστιανός για την παντογνωσία, παντοδυναμία και αγάπη του Θεού προς τους ανθρώπους, τα έμψυχα πλάσματά του.

Θυμάμαι ένα παιδικό τραγούδι με μουσική Μπετόβεν που τραγουδούσαμε μικροί:

Θεού το Κράτος το σύμπαν γιορτάζει

Το άπειρο και οι ουρανοί

Αυτόν η φύσις και η γη δοξάζει

Αυτόν η θάλασσα υμνεί

Ποιός τ' άστρα σκόρπισε στ' άπειρα ύψη

Τον ήλιο ποιός κυβερνά

και ποιός μπορεί απ' εκείνον να κρύψει

τι έχει βαθιά στην καρδιά.

Δύναται ο δάκτυλός του ως μοχλός τη γη να σείσει

και το κοίλον της χειρός του, τους ωκεανούς να κλείσει

Μ' ένα νεύμα του μόνο σβήνει, των αστέρων τους φανούς

Μ' ένα νεύμα του μόνο κλείνει προς την γη τους ουρανοί.

Σεβόμενοι λοιπόν ως χριστιανοί το περιβάλλον μας, σεβόμαστε τον δημιουργό μας προς χάριν δική μας, των συνανθρώπων μας και ολόκληρης της δημιουργίας.

Από τα τετράδια Ψυχιατρικής

ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ

Μαρίνα Ντάλλα*, Χρήστος Πράπας**, Κατερίνα Μάτσα***
Μετανάστευση: Αποτελέσματα μελέτης στο Συμβουλευτικό Σταθμό****

Μετανάστες στην Ελλάδα

Αν και η μετακίνηση πληθυσμών δεν αποτελεί νέο ιστορικό φαινόμενο για την Ελλάδα, οι εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών έχουν οδηγήσει στη μετατροπή της από χώρα εκροής σε χώρα διέλευσης και υποδοχής μεταναστών (Μπάγκας, 2003). Ο πληθυσμός των μεταναστών στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανοντας τόσο τους αλλοδαπούς όσο και τους Έλληνες ομογενείς παλιννοστούντες ξεπερνά το ένα εκατομμύριο, αριθμός που αντιπροσωπεύει περίπου το 10% του συνολικού πληθυσμού της χώρας με βασικό χαρακτηριστικό τις νεανικές ηλικίες (Μπάγκας, 2003. Λαμπριανίδης & Λυμπεράκη, 2001).

Οι περισσότεροι αλλοδαποί μετανάστες προέρχονται από χώρες των Βαλκανίων, με τους Αλβανούς να αποτελούν την πολυπληθέστερη ομάδα (65% στο σύνολο των μεταναστών). Μικρότερες είναι οι μεταναστευτικές ομάδες που προέρχονται από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, καθώς επίσης από τη Ρωσία και την Πολωνία, ενώ δεν είναι λίγοι αυτοί που κατάγονται από χώρες της Αφρικής και της Ασίας (24% των μεταναστών). Οι υπόλοιποι μετανάστες μοιράζονται μεταξύ 117 άλλων χωρών αποστολής μεταναστών (Λαμπριανίδης & Λυμπεράκης, 2001). Οι περισσότεροι αλλοδαποί που προέρχονται από χώρες της Μέσης Ανατολής (Ιράκ, Ιράν, Κουρδιστάν, κ.ά) αποκτούν την ιδιότητα του πολιτικού πρόσφυγα εξαιτίας του χαρακτήρα του εκπατισμού τους λόγω δικτατορικών και αυταρχικών καθεστώτων της χώρας προέλευσης (Σώτου & Τοπαλίδου, 2003).

Στην κατηγορία των παλιννοστούντων περιλαμβάνονται: α) Έλληνες Πόντιοι, οι οποίοι προέρχονται από χώρες της πρώην Σ. Ένωσης, β) Βορειοηπειρώτες, ενσωματωμένοι στο αλβανικό κράτος, μετά τους Βαλκανικούς πολέμους (Κασμάτη, 2003), και γ) παλιννοστούντες Έλληνες από υπερπόντιες χώρες, όπως τις Η.Π.Α., τον Καναδά και την Αυστραλία, την Αφρική, καθώς και από χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

Μετανάστευση και επιπολιτισμός

Η μετανάστευση ως διαδικασία συνιστά μία σημαντική «οικολογική μετάβαση» που συνδέεται με την εγκατάλειψη της πατρίδας και τη μόνιμη ή προσωρινή μετοίκηση ενός ατόμου ή μιας ομάδας σε ένα καινούργιο πολιτιστικό πλαίσιο. Η απόφαση του ατόμου

για μετακίνηση σε μια άλλη χώρα αναδύομένη από την οικονομική ή πολιτική ανασφάλεια στον τόπο του (Ward et al., 2001) συνιστά μια διαδικασία αποχωρισμού από σημαντικά πρόσωπα και αντικείμενα, η οποία συνοδεύεται από το άγχος αποχωρισμού, το οποίο όμως παραμένει συχνά ασυνείδητο ή εξωτερικεύεται με την προβολή της ελπίδας για ένα καλύτερο μέλλον (Suarez-Orozco & Suarez-Orozco, 2001). Το πρώτο διάστημα που ακολουθεί την άφιξη του μετανάστη, παρατηρείται ένα αίσθημα ενθουσιασμού και γοητείας για τις καινούργιες προκλήσεις (Oberg, 1960) το οποίο όμως σταδιακά υποχωρεί, καθώς η επαφή με τον καινούργιο πολιτισμό και οι απαιτήσεις προσαρμογής στον νέο τρόπο ζωής δημιουργούν δυσκολίες οι οποίες έχουν σχέση με τον επιπολιτισμό.

Ο επιπολιτισμός περικλείει όλες τις αλλαγές που επισυμβαίνουν τόσο σε επίπεδο πολιτισμού και κοινωνικής ζωής όσο και σε επίπεδο προσωπικών αξιών και ταυτότητας υπό την επίδραση της επαφής ατόμων ή ομάδων διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης (Sam, 2006). Κατά τη διάρκεια του επιπολιτισμού ασκείται πίεση στα άτομα να εγκαταλείψουν τις δικές τους αξίες ή γνώριμες συμπεριφορές και να συμμορφωθούν με τις κοινωνικές νόρμες της χώρας εγκατάστασης. Καθώς ο μετανάστης καλείται να αποπαιχθεί ένα κομμάτι του εαυτού του, δηλαδή του πολιτιστικού πλαισίου μέσα στο οποίο είχε μέχρι τώρα ζήσει, κινητοποιούνται ενδοψυχικές συγκρούσεις και διαδικασίες πένθους για όλα όσα αφήνει πίσω με το ανάλογο κόστος για τον ψυχισμό του. Συνάμα, ήδη από το πρώτο διάστημα καλείται να ανταποκριθεί στο νέο περιβάλλον και να επιλύσει βασικά θέματα επιβίωσης, όπως είναι η νομιμοποίηση, η εύρεση καινούργιας κατοικίας και εργασίας, η αναζήτηση σχολείου για το παιδί του, η δημιουργία επαφών με άλλα άτομα, η εκμάθηση της καινούριας γλώσσας. Η έλλειψη γνώσεων σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του κοινωνικού και εργασιακού συστήματος ή του συστήματος πρόνοιας, αλλά και η εκδήλωση μη συμβατών συμπεριφορών και δεξιοτήτων (π.χ καινούργια γλώσσα) συσχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με αισθήματα άγχους, αβεβαιότητας και χαμηλή αυτοεκτίμηση (Ward et al., 2001).

* Ψυχολόγος 1ου τομέα Μονάδας Απεξάρτησης ΨΝΑ-18ΑΝΩ

** Ψυχολόγος, Επισκέπτης Υγείας, Επιστημονικά Υπεύθυνος Συμβουλευτικού Σταθμού 1ου τομέα Μονάδας Απεξάρτησης ΨΝΑ-18ΑΝΩ

*** Διευθύντρια 18ΑΝΩ, Ψυχίατρος

**** Μονάδα Απεξάρτησης 18 Ανω, Ψ.Ν.Α.

Από Βικιφθέγματα

Μητέρα – Μάνα – Μητρότητα

- Άβυσσος βαθιά η καρδιά της μάνας. Στα βάθη της πάντα η συγχώρεση. Μπαλζάκ
- Άμα βλέπεις τη μάνα κλαίει το παιδί. Ελληνική Παροιμία
- Αν δεν είσαι μητέρα, δεν πρέπει να πιάνεις στο στόμα σου την υπέροχη λέξη που λέγεται Αγάπη.
- Ας προσπαθήσει καθένας μας να βρει μια γιαγιά... είναι η μόνη από τους ενήλικες που έχει χρόνο. Άγνωστος
- Για τη μητέρα, το παιδί είναι το παν, ενώ για το παιδί ο γονέας είναι μονάχα ένας κρίκος στην αλυσίδα της ζωής του. Ντινσρέλι
- Δεν μπορώ να υποφέρω τα μητρικά δάκρυα. Βιργίλιος
- Δεν πρέπει να ταπεινώνεται κανείς παρά εμπρός στη μητέρα του. Αζήλ
- Δεν υπάρχει για τα παιδιά καλύτερο καταφύγιο από τη μητρική αγκαλιά. Μόντι
- Δεν υπάρχει για τα παιδιά καλύτερο καταφύγιο από τη μητρική αγκαλιά. Σάνδη Γεωργία
- Δεν υπήρχε άλλο τόσο όμορφο παιδί κι όμως η μητέρα του με χαρά το έβαζε για ύπνο. Έμερσον Ραλφ
- Δες μάνα και πάρε κόρη. Ελληνική Παροιμία
- Δημοκρατία θα έχουμε μόνο, όταν η κάθε οικογένεια ψηφίσει ποιος είναι η μητέρα. Μπραντ Βίλλυ
- Δικαίως ονομάζουμε τη μητέρα, αφού την ποδοπατούμε και αυτή δεν παύει να αποδίδει καρπούς και άνθη. Καμπούρογλου
- Εάν ακόμα και στην παλάμη σου θηγανίζεις μια ομελέτα για την μητέρα σου, ακόμα κι τότε παρμένες καταχρεωμένος μπροστά της. Αρμένικη παροιμία
- Επειδή ο Θεός δεν μπορεί να βρίσκεται παντού, γι' αυτό έφτιαξε τη μητέρα. Δουμάς (πατέρα)
- Η αγάπη της μητέρας ποτέ δεν παλιώνει.
- Η ανατροφή και η διαπαιδαγώγηση του παιδιού είναι σοφία της μητέρας. Τένισσον
- Η καρδιά της μητέρας είναι μια άβυσσος, που στο

βάθος της βρίσκεται πάντοτε η συγγνώμη. Βίβιν

- Η μάνα του σκοτωμένου κοιμάται, η μάνα του φονιά δεν μπορεί να κλείσει μάτι.
- Η μεγαλύτερη αγάπη είναι της μητέρας, δεύτερη του σκύλου και μετά απ' αυτήν της κοπέλας. Πολωνική παροιμία
- Η μητέρα είναι ένα πρόσωπο το οποίο, βλέποντας ότι υπάρχουν μόνο τέσσερα κομμάτια πίτας για πέντε άτομα, λέει ότι ποτέ δεν της άρεσε η πίτα. Τζόρνταν Τ.
- Η μητέρα είναι το αγιότερο ζωντανό πλάσμα.
- Η μητρότητα είναι ο καλύτερος φύλακας της τιμής της συζύγου.
- Η συμπεριφορά ενός παιδιού είναι πάντοτε έργο της μητέρας του. Ναπολέων
- Ήταν ή επί τας (Η με αυτή -την ασπίδα- νικητής ή πάνω σ' αυτή -την ασπίδα- νεκρός). [Η τελευταία ευχή της Σπαρτιάτισσας μάνας στον γιό της που έφευγε για τον πόλεμο].
- Και το ψέμα μερικές φορές είναι ιερό σαν την αλήθεια: όταν η μητέρα τραγουδάει ένα χαρούμενο τραγούδι και χαμογελάει στο παιδί της που έχει νάνια αρρώστια. Τροπέλοκι Γ.
- Κατά μάνα κατά κύρη (κατά γιο και θυγατέρα). Ελληνική Παροιμία
- Μάνα είναι μόνο μία. Ελληνική έκφραση
- Μητέρα είναι η ανοιχτή που μας χαρίζει καινούργια βλαστήρια της ζωής. Σπουρτζέον
- Μια μάνα είπε κάποτε στο αγοράκι της ότι ο Θεός κάνει τους ανθρώπους καλούς. Και εκείνο απάντησε: "Ξέρω για τον Θεό, αλλά βοηθούν πολύ και οι μανούλες". Χουίλερ Γκ.
- Μια μάνα καταλαβαίνει ακόμα κι αυτά που δεν λέει το παιδί. Εβραϊκή παροιμία
- Μια μητέρα μπορεί να τρέψει τα εφτά παιδιά της, ενώ τα εφτά παιδιά την μητέρα τους, όχι. Γαλλική παροιμία

Τι συμβαίνει με τους Χιώτες; Τι συμβαίνει με μας τους Έλληνες;

Αγαπητές φίλες και φίλοι,

Αγαπητοί αναγνώστες,

Σε προηγούμενο φύλλο μας γράψαμε αυτή την Ανακοίνωση:

Το Σωματίδιο μας «Οι Φίλοι του Δρομοκαϊτείου» στηρίζει επί 30 σχεδόν χρόνια το Δρομοκαϊτείο. Αγαπάει για την οδυνηρή εξέλιξη και την σημερινή πραγματικότητα γι' αυτό το περιλαμνη κληροδότημα και για την επί 126 χρόνια ιστορία του.

Η Ελλάδα ανέκαθεν στηριζόταν και υπερηφηνούσαν για τα άξια τέκνα της, τους μεγάλους ευεργέτες της.

Σήμερα οι κυβερνώντες καταργούν το έργο αυτών των μεγάλων ευεργετών της πατρίδας μας για να μην υπάρχουν άλλοι... Για να μην συνεχιστεί το μεγαλείο της Ελληνικής ψυχής σ' αυτή τη χώρα. Γιατί αυτό είναι το μεγαλείο της πατρίδας μας! Τα άξια τέκνα της.

Ολόκληρη η Χίος, ολόκληρη η Ελλάδα πρέπει να ξεσηκωθεί και να εμποδίσει αυτή την κακούργηματική πράξη, γιατί κακούργημα θεωρείται η κατάρνηση του παραδείσου (γιατί παράδεισος είναι το Δρομοκαϊτείο για τους φιλοξενούμενους σ' αυτό) και η οδήγηση προς την κόλαση τώσων ψυχασθενών.

Το Δρομοκαϊτείο διατρέχει τον κίνδυνο της ερήμωσης. Πού είναι η Νομαρχία, ο Δήμος, οι οργανώσεις, τα Σωματεια της Χίου, να ξεσηκωθούν;

Πού είναι ολόκληρη η Ελλάς και κανείς δεν ακούγεται για να αποσοβηθεί αυτός ο κίνδυνος; Σ' αυτό και σε πολλά άλλα... σιγή ιχθύος. Αδράνεια, στωικότητα, αδιαφορία.

Τι συμβαίνει, λοιπόν;

Ας αναρωτηθούμε όλοι και ας προσέξουμε!

Για το Δ.Σ. των «Φίλων του Δρομοκαϊτείου»

Συντακτική Επιτροπή: Α. Σκαρβέλη Διευθύντρια (Πρόεδρος Δ.Σ.), Κ. Παπαγιάννη, Ε. Τσίμπλη, Γ. Μετεκίδης, Μ. Φυστέ
Υπεύθυνη Οικονομικών: Ε. Μπαρτζόγλου - Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Νίκη Σκαρβέλη
Επιμέλεια - Παραγωγή - Εκτύπωση: Δ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

* ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΑΡΘΡΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΦΥΣΕΙΣ